

تحلیل و بررسی دلایل ضرورت بُعد جسمانی برای انسان

از دیدگاه ملاصدرا

هادی جعفری^(۱)

علی ارشد ریاحی^(۲)

چکیده

کلیدواژگان: بُعد جسمانی، ضرورت، انسان‌شناسی، تضاد، مبانی حکمت متعالیه، ملاصدرا.

انسان‌شناسی فلسفی از مقولات جذاب و مهمی است که از آغاز تاریخ فلسفه مورد توجه و کنکاش فیلسوفان بوده است. در این میان، ملاصدرا در مقام یکی از فیلسوفان برجسته عالم اسلام توجهی ویژه به انسان و مسائل پیرامونی آن داشته است. یکی از مسائل مهم در حوزه انسان‌شناسی، بُعد جسمانی انسان است که خود دارای ابعاد گوناگونی است. این مقاله به یکی از ابعاد مهم آن، یعنی ضرورت بُعد جسمانی برای انسان از نگاه ملاصدرا میپردازد و این نتیجه حاصل میشود که ضرورت بعد جسمانی برای انسان با مبانی فلسفی ملاصدرا همچون اصل سنخیت، تشکیک وجود، جسمانیة الحدوث و روحانیة البقاء بودن نفس، امکان اخس، استعداد دریافت امانت از سوی انسان، اصل تضاد و برخی دیگر از مبانی وی، قابل اثبات است. این نوشتار نشان میدهد که از منظر صدرالمتألهین، بُعد جسمانی برای انسان حقیقتی ضروری و لازم برای تشکیل هویت انسانی و ارتقا و تکامل وجودی آدمی است.

مقدمه

در علوم گوناگون «انسان» بعنوان یک موضوع، از زوایا و ساحت‌های مختلفی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. از این حیث دامنه تحقیق درباره آن بسیار گسترده است و شخصیت‌های بسیاری درباره انسان و ساحت‌های مختلف آن بحث نموده‌اند که از جمله آنها میتوان ملاصدرا را نام برد. او در سیر تفکر فلسفی خود مباحث وجودشناسی را به مباحث انسان‌شناسی پیوند میدهد. با توجه به اینکه انسان موجودی دو ساحتی و متشکل از نفس و جسم است، طبیعاً بعد جسمانی انسان یکی از موضوعاتی است که از نگاه ملاصدرا مغفول نمانده و جایگاهی ویژه یافته است. یکی از مسائل اساسی درباره بعد جسمانی انسان، ضرورت وجود آن است. دلایل ضرورت وجود بعد جسمانی انسان چیست؟ بعبارت دیگر، چرا باید انسان دارای بعد جسمانی باشد؟ مبانی و اصولی که ضرورت بعد

* تاریخ دریافت: ۹۸/۱۰/۱۵ تاریخ تأیید: ۹۹/۴/۱ نوع مقاله: پژوهشی

(۱). دانشجوی دکتری حکمت متعالیه، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران؛ amin.ja8913@yahoo.com

(۲). استاد گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران (نویسنده مسئول)؛ arshad@ltr.ui.ac.ir